

AZ AKTÍV IDŐSÖDÉS FOLYAMATA A 90-ES ÉVEK RENDSZERVÁLTÓ TÁRSADALMAIBAN AZ EU NEMZETKÖZI KUTATÁSAI ALAPJÁN, KÜLÖNÖS TEKINTETTEL A MAGYARORSZÁGI VÁLTOZÁSOKRA

Erdősi Dalma¹, Lampek Kinga PhD², Zemplényi Antal PhD¹

¹Pécsi Tudományegyetem, Kancellária, Egészségügyi Technológiaértékelő Központ, ²Pécsi Tudományegyetem, Egészségtudományi Kar, Egészségbiztosítási Intézet

Bevezetés

A WHO szerint 2015 és 2050 között a világ 60 év feletti népességének aránya közel megduplázódik, 12%-ról 22%-ra. Hatalmas kihívás lesz a minőségi, aktív élet biztosítása idős korban. Cél, az Európai Unióban alkalmazott aktív idősödés felfogása alapján, az aktív idősödési index (Active Ageing Index – AAI, 1. táblázat) segítségével képet alkothassunk a magyarországi idősödési folyamatokról, összehasonlítva helyzetünket a 90-es évek elején rendszerváltást végrehajtó, ma az EU tagállamai társadalmi folyamataival, helyzetével.

Módszer

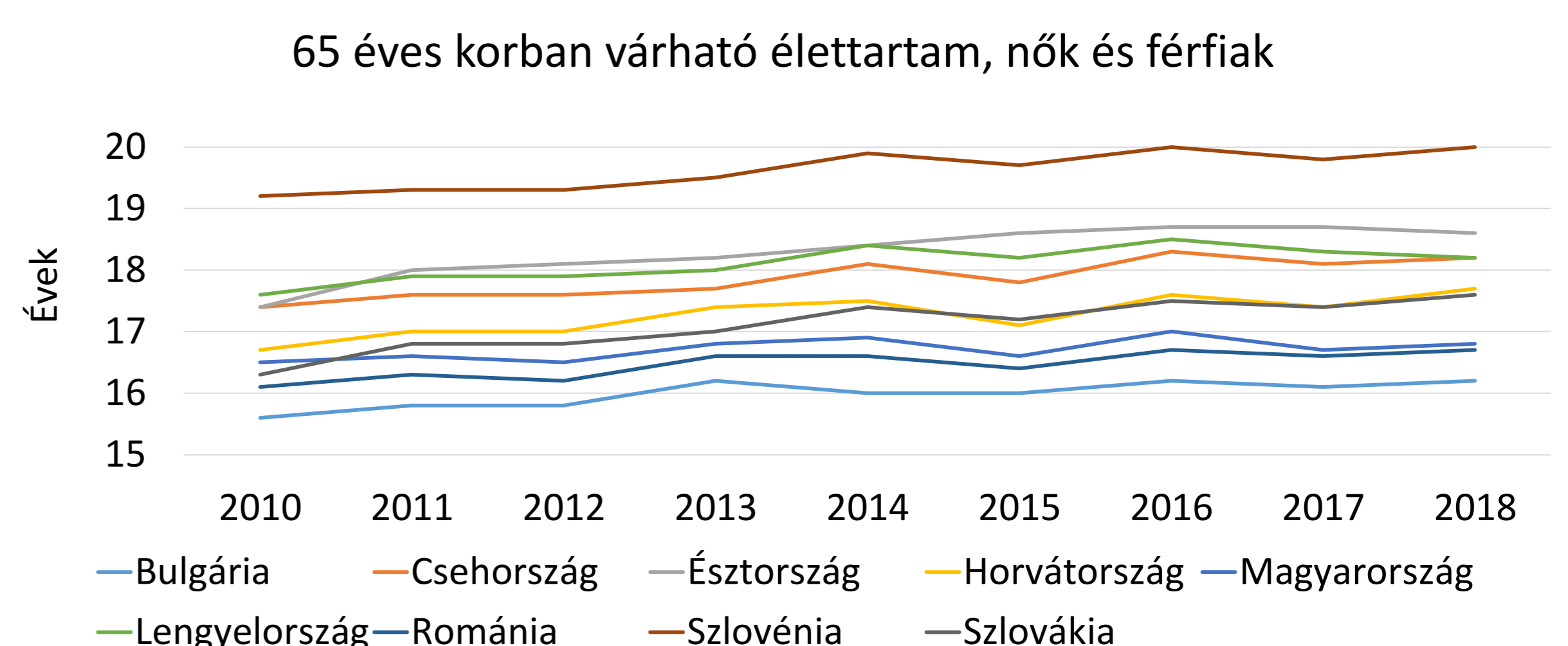
A vizsgálat típusa keresztmetszeti, kvantitatív összehasonlító adatelemzés, nemzetközi kérdőíves vizsgálatok adatbázisainak felhasználásával. Az alkalmazott adatforrások: EU Labour Force Survey (LFS), EU Survey of Income and Living Conditions (SILC), European Quality of Life Survey (EQLS), European Social Survey (ESS), JA-EHLEIS (Joint Action-European Health and Life Expectancy Information System (2011-2014), Eurostat's ICT Survey. A kutatásban a leíró statisztikai módszereket, az összefüggések elemzéséhez egymintás és független, kétmintás t próbát alkalmaztunk.

Eredmények

Észtországban, Szlovákiában, Lengyelországban, Romániában, Csehországban, Bulgáriában, Horvátországban és Szlovéniában 2010 és 2018 között a 65 év feletti várható élettartam nőknél átlagosan 12%-kal, a férfiaknál 19%-kal nőtt (1. ábra), de ez a javulás Magyarországon kisebb volt (10% nő, 7% férfi).

A magyar idősök szerepe kiemelkedő a gyermekek és unokák gondozásában, 11 országból mind a férfiak (36%), mind a nők (41%) végzik ezt a tevékenységet a legnagyobb arányban az átlagos 15-20%-hoz képest.

A foglalkoztatás területén az 55 év feletti nők jelenléte az EU11 országaiban lényegesen alacsonyabb, mint a férfiaké (pl. 60-64 év közötti férfi 35%, nő 17%). Az aktív élethez szükséges támogató környezet és képesség terén csekélyek a magyar idősök lehetőségei: a barátokkal, ismerősökkel rendszeresen találkoznak aránya 20-25%, szemben az átlagos 35-50%-kal.

Ábra 1

Foglalkoztatás	Társadalmi részvétel	Független, egészséges és biztonságos élet	Képesség és támogató környezet az aktív életre
Foglalkoztatási ráta 55-59 év	Önkéntes tevékenység	Fizikai aktivitás	Várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 60-64 év	Gyermekek és unokák gondozása	Egészségügyi szolgáltatásokhoz való hozzáférés	Egészségben várható élettartam 55 éves korban
Foglalkoztatási ráta 65-69 év	Idősgondozás	Független élet	Mentális jól-lét
Foglalkoztatási ráta 70-74 év	Politikai részvétel	Pénzügyi biztonság (3 indikátor) -relatív medián jövedelem -nincs szegénységi kockázat -nincs anyagi nélkülözés	Infokommunikációs eszközök használata
		Fizikai biztonság	Társadalmi kapcsolatok
		Élethossziglani tanulás	Tanulási képesség
Az aktív idősödés gyakorlata			Az aktív idősödés képessége

Táblázat 1. Az aktív idősödés index részterületei

Következtetések

A magyarországi aktív idősödést tekintve a családi életben való részvétel kivételesen kedvező, de a társadalomban betöltött aktív élet lehetőségei, más országokhoz képest, korlátozottak. Az aktív idős kor koncepció lényege, hogy az idősödés folyamatának alakításában nemcsak a gazdasági aktivitásra, a várható élettartamra, az egészségi állapotra és annak mutatóira helyezük a hangsúlyt, hanem minden olyan aktivitásra, amely az idős ember és környezete számára is hasznos lehet. Ebben az esetben a foglalkoztatáspolitikán belül célként jelenítik meg az idősök foglalkoztatási lehetőségeinek bővítése pl. részidős foglalkoztatás, a piaci szférában, a cégek a humán erőforrás-menedzsmenten belül az életkor-menedzsmentre is koncentrálnak. Az oktatáspolitikában megjelenik az élethosszig tartó tanulás, a felnőttképzés, további új kompetenciák megszerzésének ösztönzése. Az egészségügyben és a szociális ellátó rendszerben pedig a megelőzésre kerül a hangsúly.

